

TAMPEREEN KAUPUNKI

Asiantuntijalausunto

Asia: HE 207/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämisestä koskevaksi lainsäädännöksi

Regina Saari, työllisyysjohtaja

22.11.2022

Kuntapohjainen työvoimapalvelumalli

- Tampereen kaupunki kannattaa kuntapohjaiseen työvoimapalvelumalliin siirtymistä
- Työllisyys- ja elinkeinopalvelujen siirto kunnille on odotettu muutos, joka tulee toteuttaa palvelujen vaikuttavuuden parantamiseksi
- Kokonaisuus vaatii vielä tarkennuksia, jotta uudistukselle asetetut tavoitteet saavutetaan ja varmistetaan samalla kunnallisen itsehallinnon toimintaedellytykset

Järjestämisvastuu

- Järjestämisvastuun edellytykset on asetettu tarpeettoman tiukoiksi
- Esityksen mukaan työvoimapalvelujen järjestämistehtävää ollaan tosiasiallisesti siirtämässä kuntien sijasta yhteistoiminta-alueille, joka ei vastaa kuntien uudistuksille asettamia toiveita ja odotuksia
- Työssäkäyntialueen yhtenäisyyden vaatimuksen vuoksi suurimmatkaan kaupungit eivät voisi järjestää palveluja yksinään työvoiman riittävästä määrästä huolimatta
- Mallin suuri heikkous on lisäksi se, että tehtävien rahoitus tulee joka kunnalle, mutta kustannukset ja järjestämistehtävät vastuineen vain järjestäjälle
- Yhteistoimintavelvoite rajoittaa kunnallista itsehallintoa
- Luottamalla kuntien kykyyn, osaamiseen ja haluun järjestää palvelut parhaalla mahdollisella tavalla löydetään kullekin alueelle parhaat tavat palvelujen organisointiin ja yhdyspintojen rakentamiseen

Siirtyvien tehtävien rahoitus ja palvelut (1/2)

- Siirtyvien palvelujen kannustinjärjestelmän kompensaation kustannusneutraliteetti ei kaikilta osin ole toteutumassa
- Pohjoismaisen työnhaun malli rajaa palvelun järjestämistapaa liikaa ja kaventaa kunnan vapautta löytää uusia tapoja järjestää nykyistä vaikuttavampaa työllisyyspalvelua
- Valtion tehtäviin määrittämät henkilöstövoimavarat eivät riitä palvelumallin toimeenpanoon. Ilman merkittävää henkilöstövoimavarojen lisäystä valtiolta tai asiakaspalvelumallin lainsäädännön keventämistä uudistukselle asetettu palvelujen täysimääräisen korvaamisen kustannusneutraliteettiperiaate ei toteudu.
- Tampereen kaupunki odottaa lähitulevaisuudessa toteutettavaa palvelureformia, joka mahdollistaisi laissa säädettyjen palveluiden laaja-alaisen, ketterän ja räätälöidyn kehittämisen suhteessa muuttuviin asiakas- ja työmarkkinatilanteisiin. Ylisääntelyä tulisi välttää.

Siirtyvien tehtävien rahoitus ja palvelut (2/2)

- Työvoimaviranomaisen toimintaa tulisi ohjata tavoitteilla ja kannustavalla rahoitusmallilla. Lainsäädännössä tulee huomioida kuntien tapa rakentaa palvelut ekosysteemissä.
- Kuntapalvelut tulisi rinnastaa valtion työllisyysmäärärahoihin tuotettaviin palveluihin ja nämä palvelut tulee lukea viralliseen aktivointiasteeseen
- Rahoituslaskelmissa pitää huomioida siirtyvän toiminnan kokonaiskustannukset täysimääräisesti, esim. henkilöstöhallinto
- Uudistus tulee aiheuttamaan kunnille merkittäviä ICT-muutuskustannuksia, joita syntyy mm. asiakastietojärjestelmien osalta. Muutuskulut tulee korvata kunnille täysimääräisesti.

Työttömyysturvaetuuksien maksuvastuun kompensaatio

- Työttömyysturvaan liittyvän rahoitusmallin kompensaation on tapahduttava uudistuksen periaatteiden mukaisesti eli kustannusneutraalisti
- TE-palvelujen järjestämisvastuun siirron rahoitusmallissa tulee ottaa huomioon suurten kaupunkien erityispiirteet ja tarpeet sekä suhdannevaihtelut
 - 1) työttömyysturvan maksuosuuden kompensaatiomalli rakennettava niin, että työikäisen väestön kasvu ei johda alikompensoimiseen ja kompensaation jakautumista mallin sisällä tarkistettava vuosittain suhteessa työikäiseen väestön määrään ja
 - 2) rahoitusmalliin lisättävä työttömyysturvan maksuosuuden muutosrajoitin, joka mahdollistaa poikkeuksellisten suhdannetilanteiden huomioon ottamisen.
- Hyvinvointialueilla tulisi olla kannusteet monialaista tukea tarvitsevien asiakkaiden riittävien palvelujen järjestämiseksi
- Kunnille on muodostumassa merkittävästi nykyistä enemmän rahoitusvastuuta maahanmuuttajille maksettavista työttömyysturvaetuuksista. Kompensaatioaika on riittämätön suhteessa keskimääräiseen työllistymiseen kuluvaan aikaan.

Ohjaus

- Esityksen mukainen kuntien ohjausjärjestelmä ei ole kuntien itsehallinnon kannalta tarkoituksenmukainen
- Alueellinen yhteistyömalli seurantakeskusteluineen on suurempien kaupunkien elinvoiman näkökulmasta liian rajoittava ja jättää huomiotta laajemman strategisen elinvoimanäkökulman
- Tampereen kaupunki esittää, että ohjausjärjestelmään säädetään poikkeus kuuden suurimman kaupungin osalta ja ko. kaupungit katsotaan erityistehtäväalueiksi, joilla on kansallinen elinvoimatehtävä

Tietosuoja ja tietojärjestelmät

- Vaikuttavan asiakaspalvelun järjestämiseksi on vältettävä epätarkoituksenmukaista tietosuojasäätelyä
- Riittävä asiakastietojen luovuttaminen tulee mahdollistaa vähintään My data –periaatteella
- TE2024-uudistuksen hyödyt ovat vaarassa jäädä toteutumatta, ellei KEHA-keskuksen hallinnoima TE-digi-hanke etene samanaikaisesti
- Kunnille tulee antaa kaikki mahdolliset edellytykset rakentaa omia digitaalisia ratkaisujaan paremman asiakaspalvelun, palvelukohtaannon, vaikuttavuuden osoittamisen ja tiedolla johtamisen toteuttamiseksi. Tämä vaatii esimerkiksi avoimen lähdekoodin ratkaisuja tietojärjestelmäkehityksessä.

KIITOS

Regina Saari

